

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ във ВСУ „Черноризец Храбър“

Изготвил становището: Доц. д-р Михаил Симеонов Чиприянов, катедра „Стратегическо планиране“, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, професионално направление 3.8. Икономика, въз основа на Заповед № 933/07.12.2022 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Автор на дисертационния труд: Лора Стоянова Пейчева

Тема на дисертационния труд: СЛИВАНИЯ И ПОГЛЪЩАНИЯ ВЪВ ФИРМЕНАТА ПРАКТИКА – АВСТРИЙСКИЯТ ОПИТ

Научен ръководител: доц. д-р Виржиния Иванова, ВСУ „Черноризец Храбър“

I. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на тема „Сливания и поглъщания във фирмената практика – австрийският опит“ притежава качества на **научно изследване** и има **завършен вид**. Обемът е оптимален – 292 стандартни страници, в т.ч. съдържание, списък с използвани съкращения, списък с таблици, списък с диаграми, увод, основен текст, заключение, използвана литература, приложения. Същинският дисертационен труд се състои от три глави. Има **добра визуализация** с голям брой диаграми, основни таблици и допълнителни подтаблици, позволяващи илюстрация на редица констатации, изводи и обобщения.

Формулираната тема „Сливания и поглъщания във фирмената практика – австрийският опит“ е **дисертабилна**. Заглавието на дисертацията е ясно формулирано и е в тясна връзка с докторската теза.

Рецензираната разработка е **актуална** за теорията и практиката. Дисертацията се отличава със задълбоченост на извършеното проучване, вникване в същността на изследваните проблеми, обективен анализ и обосновани изводи.

Ясно са дефинирани целта, задачите, обекта, предмета, изследователската теза, методологията на практическото изследване, използваните научни методи.

Целта на разработката е да се изследват процесите на сливания и поглъщания в теоретичен аспект, а също и като технология, вкл. анализиране на тенденциите, мотивите, ефектите и приложението на сливанията и поглъщанията в Австрия в различни сектори.

В хода на постигане на целта успешно са изпълнени седем **задачи**.

За **обект** на изследването са посочени сливанията и поглъщанията, а за **предмет** – фирмените сделки на сливания и поглъщания в отделни сектори в Австрия.

Основната теза на дисертационния труд, че интернационализацията и глобализацията са едни от важните фактори, стимулиращи процесите на международни сливания и поглъщания и че се увеличава дела на компаниите, които избират да реализират сделки по сливания и поглъщания, защото самите те водят до намаляване на бизнес риска и дават предимства не само за компаниите-участници в процеса, но и за техните клиенти и националната икономика като цяло, е **доказана**.

Изложението на дисертационната работа е подкрепено с голям брой цитирания на **литературни източници** – оформен е списък с литература, който включва 185 заглавия, които са използвани коректно.

II. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Изследователската логика и структурата на дисертацията са добре изградени.

Изследването разкрива същността, значението и браншовата насоченост на сливанията и поглъщанията, както и факторите, които оказват влияние върху тяхното развитие, в т.ч. интернационализация на бизнеса, глобализация, финансови кризи, приватизационни процеси, COVID-19 пандемия и други. Важен е изводът, че в основата за интеграционните процеси на корпорациите е целта им да получат синергичен ефект, а именно интегрираният бизнес създава по-голяма стойност за акционерите, отколкото за всеки от тях поотделно.

Извършено е задълбочено проучване на технологията и етапите на сделките на сливания и поглъщания. Специално внимание е отделено на трансграничните сливания, на сливането на финансово здрава компания с предприятие, намиращо се в криза и обратното – възстановително сливане (което е във фокуса на европейското законодателство, в т.ч. и на Австрийското), на враждебните поглъщания.

По подходящ начин са представени основните изводи от авторовото емпирично изследване по анкетния метод, както следва:

- потвърждава се значимостта на влиянието на сливанията и поглъщанията върху развитието и конкурентоспособността на компаниите в резултат на увеличаване на ефективността на производствения процес, намаляване на стойността на продукта, увеличаване на пазарния дял на фирмата и респ. увеличаване на печалбата и подобряване на икономическото благосъстояние на предприятието;
- за успешното реализиране на процеса по сливане и поглъщане, мениджърите на компаниите, предприемащи сливане, трябва много добре да познават естеството на производствения процес на фирмата, пазара, клиентите, доставчиците и фирмите-конкуренти;
- преобладаващият процент са хоризонтални сливания и поглъщания, защото включват обединяване на компании, които работят и се конкурират в една и съща област на дейност, респ. се гарантира постигането на конкурентни предимства пред останалите участници в конкретен сегмент и други.

Съществува логическа обосновааност на основните заключения със съдържанието по отделните части на дисертационния труд. В заключението на дисертацията докторантката е направила необходимите обобщения и основни изводи от дисертационното изследване. Във всички части на дисертационното изследване е ясно видимо собственото присъствие и собствения почерк на докторантката, която определено показва качества на конструктивност и логична последователност, способност за разкриване, дефиниране и решаване на научни и научно-приложни проблеми в областта на сливанията и поглъщанията.

Разработването на дисертационния труд се основава на актуални методи и средства на научното изследване в областта. Докторантката показва способност критично и целенасочено да използва анализа и синтеза на методологически идеи и на тази основа да съставя необходимата методика, да провежда задълбочено емпирично изследване, професионално да анализира получените резултати и да прави обосновани обобщения и изводи.

Следва да се подчертае, че дисертационното изследване се отличава по своята комплексност, широта, дълбочина и обосновка на широк спектър целесъобразни предложения и иновативни подходи.

Мога да квалифицирам постигнатите резултати, като **резултати с научен и научно-приложен характер.**

III. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Справката от автореферата обективно отразява коректно и точно постиженията на докторанта с научен и научно-приложен характер, както следва:

► Систематизирани са теоретичните подходи в изследването на международните сливания и поглъщания, респ. в Австрия – варианти на сливания и поглъщания, мотиви и ефекти от сделките.

► Формулирани са етапите и технологичното развитие на сделките за сливане или поглъщане и са анализирани законовите регулации на тези сделки в Австрия, съответно защитните мерки срещу враждебни поглъщания.

► Представени са тенденциите при сливанията и поглъщанията в международен аспект и в частност в Австрия като е приложен сравнителен анализ. Доказана е тяхната браншова насоченост, мотивите, ефектите и състоянието на сливанията и поглъщанията през различни периоди и по време на COVID-19 пандемията.

► Обосновано, посредством авторово изследване чрез анкетно проучване, са изведени нагласите и мотивите на мениджъри на компании, пряко ангажирани със сделки по сливания и поглъщания в Австрия, респ. са визуализирани ефектите от тези сделки.

► Изведено е обосновано предложение (препоръки) и бъдещи насоки за проучвания и анализи от страна на мениджъри и акционери на компании от различни браншове, които извършват сделки по сливания и поглъщания, на база реализираното авторово изследване чрез анкетно проучване. Същевременно, чрез статистическите анализи от това проучване, са систематизирани факторите за успех на сделката по сливане или поглъщане, както и тези, които могат да доведат до неуспех от подобна сделка.

IV. Оценка на публикациите по дисертационния труд и автореферата

Докторантът е представил 4 самостоятелни публикации, от които 1 студия, 1 научна статия и 2 научни доклада. Те съдържат значими резултати от проведеното научно изследване, което дава основания да се счита, че дисертацията е достатъчно апробирана.

Авторефератът на тема „Сливания и поглъщания във фирмената практика – австрийският опит“ е в оптимален обем – 46 стр. и напълно съответства на структурата, съдържанието и изследователските резултати на дисертационния труд. Коректно са изготвени Справка за постиженията и приносните моменти в дисертационния труд, Списък на публикациите, свързани с дисертационния труд и Декларация за оригиналност.

V. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към докторанта нямам допълнителни въпроси.

VI. Заключение

Изследователската логика и структурата на дисертацията на тема: „Сливания и поглъщания във фирмената практика – австрийският опит“ са добре изградени. При структурирането сполучливо е приложен традиционния подход: теория – практика – насоки и предложения. Дисертационното изследване е добре балансирано, фокусирано и целенасочено. Научните проблеми са ясно формулирани, а научните изводи и предложения - добре обосновани. Следва да се подчертае, че изследването се отличава с конкретност, широта, дълбочина и обосновка на широк спектър целесъобразни предложения.

Въз основа на направената количествена и качествена оценка на разработката, изразявам **положително становище** и **подкрепям присъждането** на образователна и научна степен „доктор“ на Лора Стоянова Пейчева в професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“.

08.01.2023 г., гр. Свищов

Подпис:

(доц. д-р М. Чиприянов)